

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XIV. (9)
No. (Štev.) 42.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
17. OKTOBRA (OCTUBRE) 1957

15 let pred Djilasom

13. oktobra je poteklo petnajst let, odkar je Štefan Pokovec z revolverski mi strelji ubil bana dr. Marka Natlačena. Tisto mlado dekle, pripadajoče ljubljanskim boljšim krogom, ki je Pokoveca pričakalo na vogalu, da je odneslo revolver, se tedaj prav gotovo ni zavedalo, kdo je padel z dr. Natlačenom.

Pokojni ban je bil praktičen katolik, odličen družinski oče, vesten uradnik, silno usposobljen jurist, nad vse priden delavec v društvem, političnem in javnem življenju. Bil je mož, ki je šel po ravni črti, ki so jo nakazali veliki močje slovenstva ob prelomu stoletja: po poti dobrobiti slovenskega naroda. Ni se ustrašil naporov in žrtev, kadar je šlo za njegov narod. In ko mu je kot najvišjemu civilnemu uradniku nad vsem svobodnim slovenskim ozemljem bila zaupana bodočnost naroda, je dr. Natlačén postal resnično velik: od velikega mecena umetnosti, prijatelja znanosti, do dobrotnika številnih socialnih ustanov in do res demokratsko nastrojenega javnega delavca je segala njegova bit. Dr. Natlačén je postal iz nekdajnjega strankinega veljaka izraziti predstavnik naroda, postal je ljudski ban. Pa naj je govoril z visoko gospodo v banovinski palači, delavci v industrijskih centrih, rudarjih v Trbovljah in drugod, s kmeti in viničarji, učitelji in uradniki: dr. Natlačén je povsod znal dojeti ljudsko dušo, se vanjo vživeti in zanjo živeti.

Iz papeških okrožnic, iz naukov dr. J. E. Kreka, iz velike šole, ki jo je opravil v vsakdanjem stiku z najbolj vidnimi javnimi delavci in Slovincem, je dr. Natlačén izšel kot izvrševalec novega socialnega reda, slonečega na krščanskem programu. Izšel je tudi kot oster nasprotnik tistega, ki se je tudi trudilo, da bi zajelo široke mase v svoj objem: dr. Natlačén je bil neizprosno nasprotnik komunizma. In že tedaj je vedel, da proti komunizmu ideja sama ne pomaga nič, ako je ne spremljajo konkretna dejanja v izboljšanje razmer zlasti delovnega ljudstva. Vedel je, da se edino tako da speljati veter s komunističnih jader v pravi razvoj narodovega blagostanja, ako se komunistično teoretiziranje prehitava z ukrepi, uvažajočimi nov krščanski red. Kljub tej svoji odločnosti nasproti komunizmu pa je bil dr. Natlačén tudi tako širok in res ban za vse brez ozira na politično pripravljenost, da je v onih aprilskih dneh, ko so se začele valiti nacistično-fašistične horde proti slovenski zemlji, dal nalog, naj varnostne oblasti zažgo vse spiske in zapise o slovenskih komunistih, da tako okupatorji ne bodo imeli niti na manjšega dokaza za preganjanje Slovincem, čeprav so komunisti.

Dr. Natlačén je kljub temu padel, ker je bil radečim revolucionarjem na poti: motila jih je njegova osebnost, v nadlego jim je bila njegova priljubljenost.

Petnajst let za tem je eden izmed tistih, ki so podpisovali takšne smrtné obsodbe v tajnem bunkerju ali pod smreko, objavil knjigo, v kateri je zbral skorajda dobesedno vse tiste stavke, ugotovitve in pričevanja o komunizmu in njegovi zlih posledicah za sleherni narod, kakor jih je vsaj štirideset let prej, če ne več, začel dr. Natlačén javno propagirati. Tiste dni, ko je dr. Natlačén padel, je Djilas čistil po svoji črni gori in zaupanjem mu področju in se ni nič razlikoval ne od Pokoveca in Brajnika, ne od Kardelja in Kraigherjev in drugih. Vsi so pobijali.

Danes je samo ena velika razlika: dr. Natlačénov odpor proti komunizmu se hoteli zabrisati, hoteli so, kakor da ga ne bi bilo, hoteli so ga očrtniti z izdajalskim znakom. Djilasova knjiga, v kateri kar mrgoli malce prirejenih in izboljšanih citatov iz katerihkoli črnih bukev, priložnostnih protikomunističnih nagovorov in uvodnikov, je bila za svet odkritje. Z njo se je hotel Djilas oprati pred svetom in pred seboj. Morda mu bo uspelo, morda tudi ne. Vsekakor pa bi morebitni drugi ponatis mnogo več veljal, ako bi Djilas zbral toliko poguma in dodal uvodno besedo:

“Preden sem prišel do spoznanj, ki jih navajam v tej knjigi, so pred menoj, daleč pred menoj, prišli do istih

Egipt v novi vlogi

Medtem ko je bila pozornost sveta obrnjena v sovjetsko umetno luno, so se na Srednjem Vzhodu odigravali za kulislami dogodki, ki so zaostri položaj na tem delu sveta tako, da je treba le majhne iskrice, pa more zanetiti požar, ki more zažeti ves svet.

V Sirijo, ki so si jo sovjeti “osvojili” za svojo postojanko na Srednjem vzhodu, so vztrajno pošiljali orožje in svoje strokovnjake, prav tako v Egipt, ki je takorekoč postal sovjetski zaveznik lanske leto ob sueški krizi. Druge arabske države so v borbi med sovjeti in zapadnim svetom za vpliv na Srednjem vzhodu nihale sem in tja, tako, da se kljub sklenitvi bagdadskega pakta Zapad ni mogel povsem zanesti na zaveznitvo nekaterih Arabcev. Tudi v orientu igra prvenstveno vlogo lastna korist, gledana z arabskega stališča, potem šele zaveznitvo.

Egiptčanski Nasser je spretno igral vlogo vodje arabskega nacionalizma, k čemur mu je veliko pripomogla ameriška intervencija proti anglo-izraelski invaziji Suez. V enem letu po sueški krizi je Nasser s pomočjo sovjetov ponovno oborožil svojo vojsko, letalstvo in mornarico, tako, da je danes močnejši, kakor je bil pred sueško puščolovščino.

Komunistične ali vsaj komunizmu naklonjene sirijske vlade se je zbal Turčija, ki ima že na svojih severnih mejah dovolj opravka z varnostjo proti Sovjetski zvezi. Zato je tudi na svojo južno mejo s Sirijo začela pošiljati vojaške oddelke, ki so se večkrat zaplet-

li v manjše praske s sirijskimi mejnimi patrolami. Sirija je tudi obtožila Turčijo, da so turška letala kršila sirijski zračni prostor. Napetosti med Sirijo in Turčijo je pripomogel še Hruščev, ki je zagrozil, da bo Turčija v nekaj dneh prenehala obstojati, če napade Sirijo, USA pa je s svoje strani povsem jasno povedala, da ne bo ostala prekrižanih rok, če Sirija napade Turčijo.

V takem polčaju sta S'ri a in Egipt, ki sta 11. septembra postavili svoje vojaške sile pod enotno vrhovno poveljstvo egiptčanskega generala, sklenili, da bosta nastopili skupno v borbi proti imperializmu tujih vesil. Na podlagi tega sporazuma sta presenetili svet, ko so se v nedeljo, 13. t. m. v sirijskem pristanišču Battaquia, 20 km južno od sirijsko-turške meje, izkrcali egiptčanski vojaški oddelki, “da bodo zaščitili Sirijo pred napadom Turčije ali katere koli druge države.” V to sirijsko pristanišče je priplulo tudi več egiptčanskih vojni ladij. Egipt in Sirija sta povežali svojo usodo.

Kairo je ob tej priložnosti objavil, da se je s tem dogodkom začela nova doba v zgodovini arabskega nacionalizma. Ta premik čet da pomeni, da se bo Egipt spustil v vojaško akcijo v slučaju, če bo treba braniti arabske države pred izigravanjem tujih sil. V svoji novi vlogi branila arabskega nacionalizma je zato Egipt v zadnjih dneh poslal orožje mnogim arabskim državam, med njimi Saudijevi Arabiji, Sudanu, Jordaniji in Jemenu. Orožje namerava poslati tudi Tunisu in Libiji.

Predznak človeške katastrofe?

Sovjetska umetna luna, ki so jo s severnega dela otoka Sahalina severno od Japonske, kakor so izračunali nemški strokovnjaki, spustili 4. oktobra sovjeti okoli zemlje, še vedno kroži okoli našega planeta s praktično nezmanjšano brzino in na približno isti višini kakor prve dni. Redko kateri politični ali znanstveni dogodek je kdaj tako prevzel narode, kakor odmet prve umetne lune. Veliki in majhni dnevniki po vseh državah so teden dni na prvih straneh sledili poletu satelita, objavljali neštetna mnenja in izjave strokovnjakov in ne-strokovnjakov, politikov, sociologov in filozofov o znanstvenem, političnem in gospodarskem pomenu te tehnične zmag.

Oči vsega svobodnega sveta so se uprle v Washington, od koder so že več let nazaj objavljali, da bo USA prva sila, ki bo zavojščila vsemirje. Milijone dolarjev so potrošili za načrte in poskuse z raketami vseh vrst in ob priliki ustanovitve mednarodnega odbora za IGY (Mednarodno geofizikalno leto), ki je imel v načrtu mednarodno raziskovanje in ugotavljanje naravnih pojavov zemeljske oble in vsemirja, so v sporazumu z ostalimi narodi sklenili, da bodo v tem času, t. j. med 1. julijem 1957 in 31. decembrom 1958, spustili v vsemirje tudi prve umetne lune. V znanstvenih in populjarnih revijah so objavili vrsto načrtov in črtežev ter fotografij takega umetnega satelita in dejansko ves svet seznanili z načinom in pogoji letanja po vsemirju. Odmet prve umetne lune so Amerikanci napovedali za marec 1958, nekako sredi geofizikalnega leta. Trdno so bili prepričani, da jim ZSSR ni toliko za petami, da bi jih mogla prehiteti. V USA so te priprave jemali večinoma strogo znanstveno, brez političnih primesti ter so doslej zato z znanstveno potrpežljivostjo in natančnostjo mirno nadaljevali s pripravami za odmet v marcu prihodnjega leta.

Vzporedno s satelitskim programom so izvajali program atomskih in hidrogenskih raket v vseh treh vrstah vojske, tako da je danes ameriška vojaška sila

zaključkov, ne da bi komunizem skusili na lastni koži, mnogi, stotisoči med Slovinci, Hrvatini in Srbi, Macedonci in Črnogorci. Nismo jim pustili živeti, ker nam je šlo za oblast. Skrajšali smo jim življenje, ker je njih navzočnost motila ustvaritev brezrazredne družbe.”

Med temi stotisoči je bil dr. Natlačén ena najbolj vidnih žrtev.

Hruščev, ki je po svoji znani navadi zagrozil svobodnemu svetu s pokončanjem in k tej grožnji dodal poziv na brez-pogojni pristanek svobodnega sveta na sovjetske pogoje za kontrolo nad razorožitvijo. V Združenih narodih so svobodne države z USA na čelu odbile to sovjetsko “ponudbo”, številne delegacije pa so ugovarile, da bo treba zaradi takih tehničnih iznajdb, kakor so sateliti, vsaj deloma spremeniti poglede na svetovno razorožitev in kontrolo.

Na mednarodnem vsemirskem kongresu, ki je teden dni zasedal v Barceloni v Španiji, so znanstveniki z vsega sveta razpravljali o človeškem posegu v vsemirje. Govorili so o potovanju na Luno, Mars in Venero ter druge planete in ugotavljali, da bo človek letel na Luno prej, kakor so doslej mislili. V debatah so prišli do razpravljanja o lastništvu Lune in ugotovili, da bo treba spremeniti sedanje pravilo, da bi bila Luna last tistega, ki bi jo prvi zasedel. Luna, da mora po mednarodnem dogovoru postati “svobodno, neodvisno in avtonomno področje” in da naj jo atomske vesile v bodočnosti uporabljajo kot prostor, na katerem bodo preiskušale svoje atomske in hidrogenske orožje.

Sovjetski propagandni stroj se je sprožil po tisku, radiu in televiziji v vsem svojem obsegu ter je moskovska radijska postaja neprestano oddajala v nešteti jezikih letenje satelita, ure in kraje, nad katerimi leti in mnogo podrobnosti o umetni luni. Sovjetski znanstveniki so, pod strogo kontrolo sovjetske tajne policije in vohunov, na kongresu v Barceloni in v prestolnicah zapadnih držav, dajali le poljudno znanstvene opise sovjetske umetne lune. Vsaka njihova izjava je bila odmev tozadevne izjave moskovske radijske postaje ali sovjetske “Pravde”. V zapadnem svetu so na račun sovjetske tajne policije tudi ustvarili šalo, da je del rakete, ki je poglala lunico na pot okoli sveta in ki je z njo ostala v poletu po vsemirju, prav za prav agent GPU. Celo umetni satelit ni smel na pot okoli sveta preko demokratičnih držav brez kontrole.

Že nekaj dni po odmetu je umetna luna, kakor je naravno zaradi trenja z zračnimi plastmi, čeprav so silno razredčene v višini 900 km, začela izgubljati začetno hitrost in višino ter se polagoma v veliki spirali bližala gostejšemu ozračju, v katerem bo v določenem trenutku zažarela in zgorela kakor utrinek. Ob tej ugotovitvi je vatikansko glasilo “Osservatore Romano” podalo najresnejši in najgloblji komentar k temu novemu tehničnemu napredku človeštva, ko je zapisal:

“S tem, ko je sovjetska umetna luna pričela izgubljati višino, pada iz področja znanstvenega navdušenja v področje živčne vojne. Satelita ni navdihnila ideja o zavzetju vsemirskega prostora niti ne želja dokazati enakovrednost Vzhoda in Zahoda v znanstvenem napredku. Končni namen umetnega satelita je zavzetje zemeljske oble in želja po dokazu, da more Vzhod bombardirati z enega kontinenta drug kontinent s prav tako strašnim orožjem kakor Zahod.

Umetni satelit je strahotna igrača v rokah ljudi, ki so brez vere in morale. Daj Bog, da se znak, ki ga ta majhna kroglica oddaja v presledku treh desetink sekunde, ne bi spremenil v predznak človeške katastrofe!”

IZ TEDNA V TEDEN

Brit. kraljica Elizabeta II in njen soprog princ Filip sta prispela na obisk v Kanado. V Otawi je kraljica prisostvovala seji parlamenta. Iz Kanade bosta odšla na obisk v USA, kjer bosta gosta Eisenhowerja in njegove gospe v Beli Hiši. Udeležila se bosta festivala v Virginiji. Namen potovanja je še tesneje povezati USA in Anglijo. Tik pred prihodom v USA je izšel v ameriški reviji “Saturday Evening Post” izpod peresa londonskega televizijskega zvezdnika. Muggerridge-a oster članek proti načinu življenja in okolju, v katerem se danes suče britanska kraljevska družina. Elizabeta označuje za lutko raznih plemenitašev in trdi, da je kakor žoga, s katero se igrajo zastarele britanske

rodline, ki ne morejo dojeti novih razmer in časov. Življenje na dvoru da se razvija kakor v komediji na odru. V Angliji je članek povzročil veliko ogorčenje, v USA pa so s svobodo tiska opravili obavo.

Novo francosko vlado, ki bo 24. po drugi svetovni vojni, sedaj poskuša sestaviti radikal Pinay, kateremu je preds. Coty poveril to nalogo pretekli petek. Leta 1952 je Pinay kot predsednik vlade uspelo zaščititi francoski frank pred polomom.

V žepni republiki San Marino na italijanskem polotoku se so komunisti končno predali ter je vlado prevzela krščansko-demokratska stranka. S tem je edina komunistična postojanka na

EL MUSEO DEDICADO A LOS GOBERNANTES ARGENTINOS

El sábado pasado fué inaugurado el Museo de la Casa de Gobierno instalado en las galerías subterráneas del antiguo fuerte de Buenos Aires. El acto contó con la presencia del presidente y vicepresidente de la República, así como invitados especiales. El administrador apostólico, monseñor Fermin Lafitte, procedió a la bendición de la imagen de Nuestra Señora del Buen Aire y de las galerías. En el nuevo museo han de exponerse objetos y documentos relacionados con distintos gobernantes que cumplieron su mandato entre 1536 y 1922, pues por el decreto-ley que creó el museo, para figurar en el mismo un ex gobernante debe mediar un lapso de 30 años contados a partir de la finalización de su actuación. El museo de la Casa de Gobierno podrá ser visitado por el público de lunes a sábado, inclusive, desde las 15 a las 18. previo retiro de las tarjetas para el acceso, que se entregarán en Paseo Colón 53. Asimismo, habrá visitas comentadas para escolares, que se efectuarán de lunes a viernes, previa autorización oficial.

MUZEJ ARGENTINSKIH PREDSEDNIKOV

Prejšnjo soboto so v podzemskih galerijah prejšnje buenosaireske trdnjave odprli muzej argentinske vlade. Pri slavnosti je bil navzoč predsednik vlade s podpredsednikom in z ministri ter povabljenimi gosti. Apostolski administrator Msgr. Fermin Lafitte je najprej blagoslovil podobo Buenosaireske Naše Gospe, zatem pa vse galerije. V prostornih galerijah so razpostavljeni številni predmeti ter razni dokumenti, ki se nanašajo na vlado španskih podkraljev ter po osvoboditvi argentinskih predsednikov v razdobju od leta 1536 do 1922. Dekret-zakon, s katerim je bil ustanovljen ta muzej, namreč določa, da lahko spravijo vanj zgodovinsko važne predmete in dokumente kakega argentinskega predsednika šele potem, ko je preteklo 30 let od njegove zadnje vlade. Obisk muzeja argentinske vlade je dovoljen občinstvu vsak dan od ponedeljka do sobote od 15. do 18. ure. Vstopnice za obisk je treba dvigniti v ul. Paseo Colón 53. Prav tako so dovoljeni obiski šolarjev po predhodni uradni odobritvi.

svobodnem Zahodu, ki je imela to državo v oblasti od leta 1943 dalje, bila odstranjena, po 14 dnevni nekrvavi revoluciji.

Komunistični režim v Vzhodni Nemčiji je težko prizadel zlasti protikomuniste, ko je objavil, da je ukinil veljavnost dosedanjih vzhodnonemških mark in dovolil zamenjavo za novo izdajo samo do višine 300 mark. S tem so bili uničeni prihranki prebivalstva, ki so si jih s trudom pridobili. Računajo, da so vzhodni Nemci s tem ukrepom izgubili najmanj 1500 milijonov mark (300 milijonov v dolarjev). Prebivalci Zahodnega Berlina pa so istočasno izgubili 20 milijonov vzhodnonemških mark.

Na Dunaju že dva tedna zaseda kongres 60 narodov, ki so ustanovili mednarodno organizacijo za mirnodobno uporabo atomske energije, po Eisenhowerjevemu načrtu. Ti “Atomski Združenji Narodi” (Nuclear United Nations — NUN) so določili Dunaj za sedež novega organizma. Predseduje mu Amerikanec W. Sterling Cole. Države, članice, bodo podarile organizaciji gotove količine urana za uporabo in proučevanje atomske energije. USA je podarila organizaciji doslej 5000 kg prečiščenega urana (U-235), Portugal 700 kg, ZSSR 50 kg in Anglija 20 kg.

V treh člankih, ki jih je objavil New York Times izpod peresa svojega moskovskega urednika Jamesa Restona o intervjuju s Hruščevom takoj po odmetu umetne lune, je najzanimivejši predlog Hruščeva za sklicanje konference med USA in ZSSR, “ker meni, da se bosta morali ti dve državi ali sporazumeti ali pa se spopasti”.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

Ob 40 letnici smrti dr. Jan. Ev. Kreka

Dne 8. oktobra t. l. je minilo 40 let, odkar je v št. Janžu na Dol. umrl od kapi zadet dr. Jan. Ev. Krek, veliki sin slovenskega naroda, videc in prerok ter borec za slovensko svobodo, učitelj ter vodnik slovenskega naroda. Te obletnice so se spominjali Slovenci s področja Vel. Buenos Airesa v Argentini s spominsko proslavo, ki je bila v nedeljo dne 13. t. m. dopodne v cerkveni dvorani v Ciudadeli.

Prva točka na dnevnem redu je bila recitacija pesmi Naša beseda, ki jo je v spomin Jan. Ev. Kreku napisal za Prešernom največji slovenski pesnik Oton Župančič. Tudi on je v dijaških letih zahajal k dr. Kreku in tudi njemu je bil Krek literarni mentor. Pesem je lepo podal znani recitator Tine Kovačič.

Osrednja točka spominske proslave je bilo predavanje prof. dr. Vinka Brumna.

Dr. Vinko Brumen je poleg prof. Ivana Dolenca najboljši poznavalec dela pok. Jan. Ev. Kreka. Njegovo vlogo in pomen v slovenskem kulturnem, gospodarskem, socialnem in političnem življenju je preučeval že pred vojno doma, s tem delom pa nadaljuje tudi v izseljenstvu.

Na nedeljski spominski proslavi ob 40 letnici smrti dr. Jan. Ev. Kreka je imel izredno lep govor. Vsaka beseda, ki jo je povedal, je pričala, da jo je izgovoril moč, ki je vse Krekovo življenje ter vse njegovo delo objektivno ter kritično vrednotil ter presodil in je na podlagi vsega tega prišel do globokega prepričanja, da Jan. Ev. Krek resnično spada med največje in najbolj zaslužne slovenske može.

Življenjski podatki

Za uvod svojega lepega referata je zgoščeno podal Krekove življenjske podatke. Rodil se je 17. nov. kot najstarejši sin učitelja Valentina Kreka pri Sv. Gregoriju. Oče je bil po rodu Gorenjec, mati Marija, roj. Stupica pa iz Sodražice. Družina je bila številna in siromašna. Za njeno preživljanje je moral oče po končanem pouku prijemati za težaško delo pri zidarjih, mati pa prav tako pomagati kmetom pri delu na polju. Po očetovi smrti je Krekova mati podedovala njegovo hišo v Selcih in se je zato z otroci preselila tja.

Govornik je navedel več lepih potez z značaja Krekove matere. Tako je povedal, da je bil njen dom v Selcih tudi dom vseh gorenjskih beračev. Tja so prihajali spravljati svoje bisage, tja se zatekali v boleznih, tja pa tudi dostikrat prihajali umirati. Na vprašanje sosedov kako more prehranjevati še berače poleg svoje številne družine, jim je mirno odgovorjalo: Zato, da bi pri Bogu dosegla, da moji otroci nikdar v življenju ne bi kruha stradali. Krekova sestra Cilka je govorniku sama zatrjevala, da resnično nihče od njih v življenju ni kruha stradal.

Po končani gimnaziji v Ljubljani, kjer se je moral vzdrževati sam, je vstopil v bogoslovje in po novi maši leta 1888 ga je ted. ljubljanski škof in poznejši kardinal Missia poslal nadaljevat študije v Avguštinij na Dunaj. Po doktoratu je kaplanoval samo nekaj časa v Ribnici na Dol. na to pa bil stolni vikar v Ljubljani in profesor v tamošnjem bogoslovju. Predaval je osnovno bogoslovje ter tomistično filozofijo. Vsa leta do svoje smrti 8.X.1917 je razvijal silno delavnost na kulturnem, socialnem, gospodarskem in političnem polju.

Pesnik-pisatelj-publicist-znanstvenik

Dr. Krek je bil izredno nadarjen. Obvladal je vse slovanske jezike, razen teh pa še italijanski, nemški, francoski in angleški. Literature vseh teh narodov je bil dobro poznan. Mladim pesnikom je bil pravi mentor. V njegov krog je zahajal tudi največji slovenski pesnik Oton Župančič. Na ta doraščajoči literarni rod je imel Krek silen vpliv. Krek sam je v mlajših letih pisal pesmi. Bil pa je tudi pisatelj ljudskih povesti in ljudskih iger. Vsaj 7 jih je napisal. Prav tako je znan po svojih šaljivih in polemičnih spisih. Krekove povesti so bile objavljene v listih, največ pa pri Mohorjevi družbi. Veliko je tudi prevajal. Zlasti in ukrajinsčine ter italijansčine (Soc. pesmi pesnice Ade Negri). Ves ta čas je redno pisal uvodnike za Slovenca in Domoljuba. Nihovo število je ogromno. Saj jih je samo za vsako številko Domoljuba pisal polnih 10 let. Razen tega je pisal članke še za druge liste. Tako za "Našo moč", za "Narodnega gospodarja" in druge liste. Kot pisec ljudskih poučnih spisov zavzema dr. Krek med Slovenci ugledno

mesto. Njegovo ljubezen do trpečega slovenskega kmeta najbolj razodevajo njegove črne bukve kmetijskega stanu (1895). Tem je šest let pozneje sledil Socializem, od leta 1901. do 1912. pa je po smrti Frančiška Lampeta moral prevzeti še pisanje Zgodb sv. pisma za Mohorjevo družbo.

Govornik naglašja, da bi bil Krek brez dvoma dober pesnik ali pisatelj, gotovo pa močan znanstvenik, če bi se bil mogel posvetiti samo literarnemu ali znanstvenemu delu in bi ne bila njegova dejavnost raztegnjena na vse panoge slo-

Dr. Jan. Ev. Krek med govorom

venskega javnega življenja. Toda dr. Krek je moral prijemati za delo povsod, kjer je bilo treba začeti ustvarjati novo življenje in utirati nove poti, kar je mogel storiti zaradi široke razgledanosti po svetu in po znanju vseh problemov. Zato na marsikakem področju ni dosegel tega, ker bi po svojih zmognostih in svoji delavnosti zmogetl.

Vzgojitelj naroda

Dr. Vinko Brumen je lepo prikazal dobo, v kateri je dr. Krek živel in razvijal svojo delavnost. Slovenci tedaj politično skoro niso imeli nobenih pravic. V deželi so gospodarili nemški plemiči. Kmetstvo in delovno ljudstvo ni imelo nobenih prosvetnih, gospodarskih in stanovskih organizacij. Gospodarsko so bili odvisni od vaških oderuhov. V tako tedanjo slovensko problematiko je posegel dr. Krek. Postavil se je na stran delavcev in kmetov. Tisti, ki so bili na bolj zatirani in ki so imeli najmanj pravic. V to dobo spada Krekovo delo za ustanovitev Slovenskega kat. delavskega društva v Ljubljani (1894). Dve leti pozneje je bilo v Ljubljani že zborovanje delavskih društev. Dne 14. nov. 1897 je za Slovence važen datum. Tega dne je bila ustanovljena SKSDZ. Leta 1902 je postala matica slov. kat. izobraževalnih društev in pozneje kot Prosvetna zveza središče vsega kat. prosvetnega dela med Slovenci. Dr. Krek je bil od leta 1902 pa vse do svoje smrti predsednik SKSZ. Pa ne samo predsednik po časti, ampak tudi po delu. Ističasno je ustanavljal po deželi kat. izobraževalna društva ter orlovske mladinske organizacije. Na mnogih sestankih je seveda govoril in predaval. Med Slovenci je širil treznostno gibanje, kot podpredsednik Leonove družbe pa pospeševal znanstveno delo ter objavljanje znanstvenih razprav. Poglavitje zase so njegovi stiki z mladino, zlasti s srednješkolskim in akademskim dištvom, njegovi številni tečajji pri št. Joštu. Dištvu je odpiral poglede v svetovne literature, zlasti v ukrajinsko, jih učil tujih jezikov, govoril mu pa tudi o socialnih vprašanjih ter jih tako pripravljaj za delo na socialnem polju. Povsod, na vseh področjih, so vidni sledovi velikega dr. Krekovega dela. Vsi katoliški listi so polni njegovih člankov in razprav. Od vseh strani so ga prosili in vabili kot govornika in predavatelja.

Socialni in gospodarski delavec

Za zboljšanje socialnega in gospodarskega položaja slovenskega ljudstva je Krek storil in žrtvoval vse. Z mladim krščanskosocialnim gibanjem v Evropi se je spoznal že v času nadaljevanja svojega študija na Dunaju. Papeška okrožnica Rerum novarum je v Kreku dobila največjega zagovornika in pobornika. Tako pripravljen in prepričan s krščanskim socialnim čutem, programom in zavestjo je začel med Slovenci polagati temelje za boljši in pravičnejši svet. Pospeševal je ustanavljanje delavskih strokovnih društev. Za zboljšanje stanovanjskih razmer med delovnimi sloji je v Ljubljani ustanovil Delavsko stavbno društvo (1898),

ki je od leta 1901 do 1906 zgradilo v Stepanji vasi, v Rožni dolini in v Trnovem ter drugod 104 delavske h.še. Za izvedbo teh načrtov je dr. Krek sam osebno veliko žrtvoval. Tu je govornik omenjal, da se dr. Krek v podrobno delo ni spuščal. Zato je nastala dostikrat kaka nerodnost, ki jo je pozneje moral sam drago plačevati. Tako tudi pri tej družbi, pri kateri so tudi ceste šteli v aktiva. Ker izgube drugi ni plačal, je moral to storiti dr. Krek.

Velike so Krekove zasluge tudi pri gospodarskem reševanju kmetijskega ljudstva s pomočjo kreditnih zadrug, delavstva pa z konzumnimi društvi. Dr. Krek je bil predsednik dveh osrednjih gospodarskih ustanov na kat. strani: Gospodarske zveze in Zadružne zveze. To dejstvo gotovo dokazuje, da brez gospodarskih sposobnosti le ni bil, s'cer mu vodstva tako važnih ustanov ne bi zaupali.

Politik

Vzgojno, pisateljsko, publicistično, socialno, gospodarsko in kulturno delo je dr. Krek nujno moralo pripeljati v politiko. Dr. Vinko Brumen ga je prikazal v delu v Ljubljanskem političnem društvu, zatem kot podnačelnika Katoliške narodne stranke in od leta 1905 dalje kot podpredsednika Slovenske ljudske stranke. Omenil je njegovo organizatorno delo v stranki ter njegove številne shode, zlasti v volilnem boju. Za poslansko čast se ni potegoval in je moral prevzeti kandidaturu. Bil je državni in deželni pozlanec. V dunajskem parlamentu je užival velk' ugled. Kot poslanec SLS je v deželnem zboru vodil ostro opozicije proti deželnemu predsedniku baronu Heiru, ki je bil pred prihodom nacistov in fašistov na slovensko zemljo najhujši zatiralec slovenstva. Boj proti njegovi politiki je Krek vodil tako dolgo, da je razbil nemško-liberalno večino v deželnem zboru, sam baron Hein je pa moral oditi iz Ljubljane. Odločen je bil tudi v boju za splošno volilno pravico.

Pri pregledu dr. Krekovega političnega dela je prof. dr. Vinko Brumen omenil tudi Krekovo jugoslovanstvo, ob katerega se od časa do časa kdo spodtakne. Za razumevanje Krekovega jugoslovanstva stališča je treba poznati tedanje razmere in okolnosti, v katerih je živel slovenski narod. Treba je vedeti, kako težko je bilo Slovincem doseči v Avstriji kake pravice in da je celo nekoč dunajska vlada padla na vprašanje slovenskih paračelk ra celjski gimnaziji. Slovenci v Avstriji nismo imeli niti ene povsem slovenske srednje šole. Edino slovensko gimnazijo je v Avstriji postavil Slovincem škof dr. Bonaventura Jeglič. Med prvo svetovno vojno pred dr. Krekovo smrtjo še ni bilo jasno kako se bo obrnila sreča na bojišču. V slučaju, če bi zmagała Avstrija v Nemčijo, bi za Slovence nastopila še mnogo hujši časi. Pod Avstrijo skratka Slovenci niso mogli pričakovati ničesar dobrega, ampak samo narodno smrt. Njihov položaj bi bil podoben položaju koroskih Slovincem. Tedaj je bila pot v lepšo bodočnost samo ta, kakor jo je nakazal Jan. Ev. Krek. Krekovo jugoslovanstvo je treba presojati vedno s tedanjega položaja slovenstva in tedanjih možnosti, ki so bile dane ali nakazane za zboljšanje njegovega stanja. Tisti, ki mu sedaj očitajo, da je prenaivno gledal na tedanji položaj, pozabljajo, da so tedaj prežali, kakor tudi še vedno danes preže na slovensko zemljo, narodni neprijatelji slovenskega naroda na severu in jugu. Prof. dr. Vinko Brumen je v podkrepitve teh svojih trditve navajal izjavo, ki jo je podal na zadnjem zboru zaupnikov SLS dr. Miha Krek v Bs. Airesu. Sicer pa tudi do danes še nihče od teh kritikov ni povedal, kakšna bi bila boljša rešitev slovenskega problema leta 1917 in 1918 izven Jugoslavije, ko je pa Slovence v stari Avstriji čakalo samo še hujše narodno preganjanje in zatiranje.

Napake in neuspehi

V tem odstavku svojega govora je prof. dr. Vinko Brumen naglašal dejstvo, da so tudi veliki ljudje človeška bitja. Prav takšna, kakor smo vsi drugi. Tudi oni imajo dobre in slabe lastnosti. Razlika med navadnimi in velikimi ljudmi je samo ta, da za napake navadnih ljudi vedo le nekateri, za napake pri velikih ljudeh se pa vsi ljudje preveč zanimajo. In danes je zelo v modi, da pri velikih ljudeh sploh raje iščejo napake, kakor pa da bi govorili o njihovih vrlinah. Včasih se dogaja celo to, da celo izraze vrlin spreminjajo kot n. pr. radodarnost proglašajo za zaprav-

ljivost, varčnost za skopost. Veliki ljudje v svojem javnem življenju doživljajo uspehe, pa tudi razočaranja in poraze. Zlasti veliki ljudje se dostikrat čutijo zapuščene in osamljene, ker nimajo sebi enakovredne družbe. In v stanju take duševne potrtosti zagreši lahko kateri tudi dejanje, ki se ga pozneje sam sramuje in ga tudi obžaluje. To se je dogajalo in to se dogaja še vedno. S človeškega stališča je to povsem razumljivo.

V nadaljnjih izvajanjih je prof. dr. Vinko Brumen navajal "napake", katere dr. Kreku tako radi očita o njegovi nasprotniki. Ena takih napak naj bi obstojala v nerednosti, ki da se je kazala že v njegovih srednješkolskih letih, pozneje pa v neredu v njegovi sobi. Nered, da je bil tudi v njegovih socialnih tečajih na Joštu. Krekova nerednost da se je kazala tudi v njegovi slabi obleki in slabem klobuku. Očitajo mu dal'e pijanstvo. Pri tem se radi skl'cujejo na dogodek, da je kot sedmošolec prišel pijan v razred. Za njegovo pijančevanje v poznejših letih ne navajajo in tudi ni nobenih dokazov. Res pa je, da je bil posebevateelj treznostnega gibanja med Slovenci. Dalje očitajo dr. Kreku, češ, da pri ljubljanskih bankah ni imel kredita. Res je, da ga ni imel, ampak zaradi tega ne, ker ga ljubljanski denarni zavodi niso hoteli gospodarsko uničiti. Zravn je namreč bilu dr. Krekova darežljivost, da je vsakemu skušal pomagati in vsakomur podpisal, kdor ga je naprosil za poroka. Često je dr. Krek potem dolg tudi plačal. Da se je pa na gospodarska vprašanja nekaj le moral razumeti, je najlepši dokaz dejstvo, da je bil predsednik Gospodarske zveze in Zadružne zveze in da je ljudem na teh položajih veliko dobrega storil, zlasti med prvo svetovno vojno. Dalje je omenjal, da dr. Kreku radi očitajo, da je bil slab politik, da je premalo premislil svoje odločitve, da je bil sploh sanjač-vesnik. Govornik naglašja, da so tudi ti očitki slabo utemeljeni. Dr. Krek je bil ideolog, je bil mislec. Dajal je velike in koristne zamisli. Podrobno izvedbo teh zamisli bi morali prevzeti drugi drugi ljudje, ki so imei za podrobnejše delo več časa, in morda tudi sposobnosti, kakor pa dr. Krek. Pri nas je pa že od nekda' navada, da mora človek, ki da zamisel za novo pot, na isto tudi sam voziti gramoz in jo graditi. Na drugi strani na n'čee od dr. Krekoveh kritikov doslej tudi še ni povedal načina za boljše rešitve, kakor pa so bile dr. Krekove. Za očitek pa, da je dr. Krek premalo molil, govornik izjavlja, da je tako osebnostnega značaja, da je nanj težko odgovoriti.

Vrline in veličina

V tem poglavju govornik poudarja, da je dr. Krek brez dvoma velik slovenski mož. In to zaradi velikih vrlin, ki jih sicer napake osenčujejo, nikakor pa zaničujejo. Dr. Krek je bil izredno nadarjen človek. Hitro je doumel kako stvar in jo takoj lepo reproduciral. Že v gimnaziji je kl'ub "neredu" in kljub temu, da se je moral sam vzdrževati, redno izdeloval razrede. V bogoslovju je bil odličan študent. Zaradi velikih zmognosti ga je ted. škof Missia kot že povedano, poslal na Dunaj tudi nadaljevat študije, da bi tega izredno sposobnega moža primerno znanstveno zaposlil, da se ravno zaradi svoje nadarjenosti ne bi obrnil na slabo stran. Govornik v nadaljnjih izvajanjih prikazuje dr. Kreka kot "strastno naravo", s katero karaktereologi označujejo osebo z odlično energijo in vso toplino, moža, ki se z vsem srcem zavzame za dobro stvar, v borbi zanjo vztraja, moža, ki se za dobro stvar vsega žrtvuje in zanjo tudi trpi, ki prav zaradi tega more tudi druge navdušiti za stvar.

Dr. Krek je bil dalje mož, ki je bil do vzreten za vse novo. Potem, ko se je na Dunaju seznanil z mladim evropskim krščanskosocialnim gibanjem, ga je začel po preučitvi papeških okrožnic širiti tudi med Slovenci. V tem svojem delu se je izživljal do svoje smrti. V borbi za splošno narodno korist se ni oziral na škodo ali nevarnost, ki bi lahko zadela njega osebno. Tako je vodil borbo proti deželnemu predsedniku Heiru, ne oziraje se na nevarnost, da bi izgubil službo, kar bi bilo tedaj za dr. Kreka, ko je sam plačeval izgubo pri Stavbni družbi, hud udarec.

Krekova delavnost je občudovanja vredna. Nprestano je je študiral in razmišljal. Pa vse to vedno posredoval tudi drugim s pisanjem člankov ali predavanji ter govori. Njegova nesebičnost je bila brezmejna in splošno znana. Pri vsem svojem delu zase ni iskal nikdar kakih koristi. Sam ni ničesar imel. De-

ARGENTINA

Stavka telefonistov in telegrafistov v Argentini traja še naprej. Pred dnevi so listi objavili, da miruje v vsej republiki nad 100.000 telefonskih aparatov. Stavkujoči telefonisti so na več krajih izvršili tudi večje sabotaže. Ponekod so prerezali telefonske kable in napravili okvare po telefonskih centralah. Vlada je povsod postrčila nadzorstvo ter je vojska za preprečenje novih sabotaž močno zastražila glavne telefonske kable.

V zvezi s to stavko in z zahtevo delavstva po zvišanju plač je predsednik pozval na sestanek v vladno palačo predstavnike vseh gremijev. Na njem so zahtevali od vlade zamrznjenje cen glavnim življenjskim potrebščinam, množično zvišanje plač nameščencem in delavcem, ukinitve obsednega stanja, razveljavitev zakonskih določil, s katerimi je vlada uredila vprašanje stavk, izpustitev na svobodo zaprtih funkcionarjev v raznih sindikatih ter razveljavitev podaljšanja kolektivnih delovnih pogodb. Na drugem sestanku so ministri gospodarskih resorov predstavnikom delavskih in nameščenskih sindikatov podali pregled sedanjega gospodarskega stanja v Argentini, ki pod nobenim pogojem ne dopušča zvišanja plač, ne da bi se istočasno zvišala tudi proizvodnja. Govoril je tudi predsednik general Aramburu. Med drugim je omenjal, da si je vlada osvobodilne revolucije izbrala najtežji, pa vendar najboljši način za reševanje vseh problemov: demokratskega. Lahko bi vladala naprej po prejšnjem sistemu, pod katerim ni bilo stavk, kakor jih tudi ni v Sovjetski zvezi, pa tudi ne na Madžarskem. V teh deželah to vprašanje rešijo na enostaven način: s tanki. Sedanja vlada zavrača tak način, ker je za pomirjenje ljudstva. Ona je tudi za zvišanje življenjskega standarda delovnega ljudstva. Treba je samo najti pravo rešitev, da narodnega gospodarstva ne bi še bolj oslabil.

Ko pa je na sestanku predstavnik konfederacije trgovskih nameščencev za sedanji gospodarski položaj v Argentini in za dviganje cen raznim življenjskim potrebščinam delal odgovorne tri ministre gospodarskih resorov in zahteval njihov odstop, je posegel vmes predsednik republike z izjavo, da je konferenca s to izjavo prekoračila svoj delokrog in namen, ter da jo zato zaključuje. Vlada bo sedaj sama objavila odredbo, s katero bo uredila vprašanje plač in cen glavnim življenjskim potrebščinam.

V provinci Santa Cruz so odkrili nov petrolejski vrelec. Dnevno daje 35 kub. m petroleja.

nar in obleke je razdajal. Za druge je plačeval dolgove. Tudi časti ni iskal nikdar in edino odklonanje, ko mu je papež podelil prelaturu, je odklonil in se sam potrudil, da novica ni prišla v javnost.

Čemu ga častimo?

Zaradi napak gotovo ne, pač pa zaradi njegovih vrlin, zaradi njegovih del, ki jih je ustvaril slovenskemu narodu. Slavimo ga pa tudi zaradi njega samega. Vsak delavec je vreden plačila. Tudi vsak javni delavec. In dr. Krek je vse svoje življenje delal za druge, nikdar pa za svoje koristi. Slavimo ga pa tudi zaradi sebe. V študiju svojih vzornikov namreč vedno dobimo navdih in moči za svoje novo delo. Ne gre pa, da bi danes dr. Kreka kar slepo posnemali. Vsaka doba ima svoje probleme, in vsak čas svoje ljudi, ki so za svoje razmere delali tako, kakor je bilo tedaj treba delati. Vsaka doba s svojimi kulturnimi, socialnimi in političnimi tokovi zahteva za tedanji čas primernih rešitev in usmeritev. Pri dr. Janezu Kreku se lahko vedno učimo njegovega dela za narod, njegove nesebičnosti in predanosti delu za bližnjega. Vse svoje življenje, vse svoje sposobnosti in zmognosti je posvetil slovenskemu narodu in njegovi lepši bodočnosti.

Zato ga slavimo in se klanjamo njegovemu spomenu ob 40 letnici njegove smrti.

Vsi navzoči so bili dr. Vinko Brumnu za njegova izvajanja iskreno hvaležni ter so ga nagradili z dolgoletnim odobravanjem.

Naslednja točka je bila recitacija Krekove pesmi Slovenec Čehu. Občutek jo je podal Tine Kovačič, za njim je pa povzel besedo Ruda Jurčec. Njegovo predavanje je imelo naslov.

Janez Ev. Krek — njegova veličina

Tudi Ruda Jurčec je imel lep referat o Jan. Ev. Kreku. V njem je v uvodu naglašal, da se ob življenjski jubilej svo-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Novice iz Slovenije

Ljub. Slov. poročevalec navaja, da živi v tujih državah nad 1.500.000 izseljenec iz Jugoslavije. Največ jih je v ZDA in sicer nad 800.000. Samo v Pittsburghu jih je 120.000, v Clevelandu 60.000, v Kanadi okoli 20.000. V Južni Ameriki jih je nad 250.000, od tega polovica v Argentini. V Čilu je okoli 20.000 izseljencev iz Jugoslavije, v Avstraliji okoli 10.000, v Novi Zelandiji okoli 7.000. Nadalje pravi, da živi mnogo ljudi iz Jugoslavije tudi na Pacifiku, v Boliviji, Peru-u, Južni Afriki, Franciji, Belgiji, Nemčiji. So nekateri tudi v zlatih rudnikih Clondyca in v pragozdovih Britanske Kolumbije. Končno list omenja, da je "največ naših ljudi iskalo zaslužka v

tujini v časih avstro-ogrške monarhije, ko se je od leta 1900-1910 izselilo iz Dalmacije 5,4% prebivalstva, iz Črne gore pa celo 10%." Zanimivo bi bilo, če bi oblasti doma objavile tudi podatke, koliko ljudi je po drugi svetovni vojni zapustilo posamezne dežele v Jugoslaviji iz političnih razlogov.

Umrli so. V Ljubljani: Franc Rossi, uslužbenec kontrole dohodkov drž. žel,

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Poravnajte takoj tekočo, pa tudi zaostalo naročnino. Naročnina Svobodne Slovenije za Argentino za tekoče leto znaša \$ 120.—. Leta 1956 pa je znašala letno 90 pesov.

Družabni večer SPD

Iz Deklevove dvorane v Capitalu so se letos "planinci" preselili pod silo razmer v manjšo dvorano Prostovoljnih gasilcev v Ramos Mejia. Preselitev ni odvrnila stalnih obiskovalcev teh družabnih večerov, pač pa je priključila še več gostov, kar vse potrjuje, da je najprimernejše področje za prirejanje družabnosti med slovensko skupnostjo v Buenos Airesu prav ob proggi Sarmiento, kjer žive najbolj gosti in strnjeno naseljeni. Dasi je bila prireditev v prvem nadstropju, se pravi skoraj da v "planinah" v primeri z dosedanjimi prostori, je bil prostor za tolikšno množico vsekakor premajhen. Pokazalo se bo sčasoma vedno bolj, da bo z malimi, pa takojšnjimi investicijami najboljši prostor za razgibane večje družbe samo na Pristavi. Prireditev, ki se sleherni leto bolj uveljavlja, je v polni meri uspela. Zaslužka za to gre predvsem neumorni gđ. Bari Remčević in gg. Petričku, dr. Banu, Cofo, Berlotu, L. Jonkeju in številnim drugim.

Šentjoški farani smo se zbrali v ned. 6. oktobra t. l. ter smo skupno praznovali šentjoško žegnanje. Bilo nas je nad 50. Ob 10. uri dop. smo imeli v Moronu v kapelici Santo Cristo mašo. Daroval jo je g. dr. Filip Žakelj. V pridigi je govoril o molitvi sv. rožnega venca. Cerkevno slovesnost so navzoči povzdignili z lepim ljudskim petjem.

Po maši je bilo skupno kosilo na pristavi. V prijetnem pomenku in razvedrilo so šentjoški farani prebili nato skupno lep popoldan. Ker pa je bil tega dne dobrodelni dan v Slovenski hiši na Ramon Falconu, so šentjoščani zbrali za Slov. Vincencijevo konferenco 400 pesov.

Sprejem v škofov zavod

Za prihodnje šolsko leto sprejememo nekaj novih gojencev. Kandidati za 1. razred gimnazije, ki končujejo letos "sexto grado", naj se prijavijo čim prej, gotovo vsaj do 15. novembra, da jih priglasi mo za sprejemni izpit na gimnaziji. Pripravijo naj tele dokumente: spričevalo 6. razreda, rojstni list (slov. dušnopastirske pisarne), certificado de vacuina y buena salud, cédula. Gojenci za 6. razred ljudske šole naj se prijavijo vsaj do konca novembra. Naš naslov: Colegio

Rudolf Likar, žel. uradnik v p., Brigata Boltar, roj. Jamnik, Ana Tome, roj. Debelak in Frančiška Sajovic, roj. Legar v Bistriči pri Trzinu, Marija Černigoj, roj. Berbuč v Trzinu pri Trstu, Alfonz Završnik v Kranju, Ljuz Štular, predsednik občine v št. Vidu nad Ljubljano, Ivan Lekan, uslužbenec podjetja Naravni kamen v Dravljah, Terezija Bau v Jagnemici pri Svibnem, Franc Didič v Idriji, Anton Urbas, uslužbenec žel. kurilnice, v Črnučah, Anica Gologranc, uslužb. podjetja Aurea v Celju in Muc Jože Franc, uslužbenec milice v Primostku pri Metliki.

Esloveno, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, Peia, Buenos Aires.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. France- ta Štrublja in njegove žene ge. Ivanke, roj. Krajnik, se je rodil sinček Janko. — Krščena je bila Monika Flora Slavič, hčerka g. Franceta Slavič in njegove ge. Barice, roj. Berkovič. Za botra sta bila g. Milan Volovšek in ga. Mana Volovšek. — V mestu Churrucua je pa bila krščena Terezika Oberžana, hčerka g. Stanka Oberžana in njegove žene ge. Franciške, roj. Rupnik. Za botra sta bila glavar g. Franc Kogovšek in ga. Ivanka Pavšar, krstitelj pa g. dr. Mirko Gogala.

Poroča. V Don Torcuato sta se dne 12. t. m. poročila gđc. Rozalija Pley in g. Vinko Antolin, oba doma iz Prekmurja. Za priči sta bila g. Janez Bauer in ga. Katalina Utrua. Nevestini starši so zapustili Slovenijo že leta 1931 in se podali v Francijo na sezonsko delo. V Franciji se je rodila tudi njihova hčerka Rozalija, ki pa je svoja otroška leta s sestro Marico preživela v Sloveniji pri stari materi. Leta 1947 sta obe prišli k staršem v Francijo, v začetku leta 1951 so pa od tam vsi prišli v Argentino. Vsa družina je zaposlena na veliki kinti v Don Torcuato.

Ženin g. Vinko Antolin je v Argentini šele dva meseca. Mlademu paru želimo vso srečo in obilo božjega blagoslova.

† Jože Škufca. Na pokopališču v San Martinu je direktor č. g. Orehar pokopal 4.10. slovenskega staronaseljenca Jožeta Škufca, ki je dan prej po krajšem bolehanju preminul v bolnišnici Fernandez, potem ko ga je tamošnji kaplan g. Košiček prevlel za zadnjo uro. Pokojni Škufca, ki se je rodil 1899 v Dol. Križu pri Žužemberku, je prišel v Argentino leta 1928 in se 1933 pri delu tako ponesrečil, da je postal invalid. Zatem je dobil namestitev kot vratar v hiši kardinala Copella, buenosaireskega nadškofa. V tej službi je ostal 15 let. Kot upokojenec je živel v Lourdesu; šele pred nedavnim je prišel k njemu iz domovine njegov edini sin, kateremu izrekamo naše sožalje.

MLADINSKA PRIREDITEV V LANUSU

Kdor je v nedeljo dopoldne ob oblačnem nebu še podvomil, je bil že isto dopoldne lahko prepričan, da je tokrat vreme prepustilo prednost temu že tradicionalnemu prazniku lanuške mladine.

"In vsaka stezica povede te v Lanus", si je dejal marsikdo, ko je v vo-

KDO BO DELEZEN VELIKEGA NAGRADNEGA ŽREBANJA OB DESETI OBLETNICI SVOBODNE SLOVENIJE?

1.) Vsi dosedanji naročniki Svobodne Slovenije v Argentini, ki bodo imeli pravočasno urejeno naročnino za vsa leta, odkar so začeli prejemati list, pa do konca leta 1957. — Od teh bodo tisti, ki so naročniki vsaj pet ali več koledarskih let dobili 5 številka za žrebanje, tisti, ki so naročniki štiri leta, bodo prejeli 3 številke; naročniki dveh let 2 številki in kdor je naročnik samo zadnje koledarsko leto to je leto 1957 — in to vse leto — bo dobil 1 številko za žrebanje.

2.) Vsi novi naročniki, to je tisti, ki so se ali se bodo prijavili kot naročniki lista v letošnjem letu in so ali bodo plačali odgovarjajoči del naročnine za tekoče leto in celoletno naročnino za leto 1958; vsak teh bo dobil 1 številko za žrebanje.

3.) Vsi, ki bodo plačali za tiskovni sklad Svobodne Slovenije vsaj 100 pesov. Prejeli bodo toliko številka za žrebanje, kolikokrat sto pesov bodo plačali za tiskovni sklad. To pa so lahko stari naročniki ali novi, ali pa taki, ki niso bili in niso naročniki.

zilih srečeval družbe rojakov, namenjene v to "slovensko vas". Mladina se je zbrala že dopoldne k sv. maši. Na igrišču so ji sledile zlasti v zgodnjih popoldanskih urah številne družine z raznih strani Buenos Airesa. Ob vedno večji udeležbi so se vrstila tekmovanja fantov v nogometu in odbojki, razne igre otrok in trije nastopi deklet. Program je pestro nakazal plemenito in borbeno igro fantov, prisrčno — za nas novo — tekmovanje otrok in lepo ter enotno izvajanje deloma originalnih vaj naših deklet.

V nogometu sta se pomerili moštvi Mladinskega doma in SFZ Lanusa. Zmagali so prvi z 2:0; gola sta zabila J. Mehle in J. Piber. Za Mladinski dom so nastopili: Fajfar, Terčič, Avguštin, Fašner I., Fašner, Gril, Mehle, Piber R., Piber J., Kovač, Zupanc; za SFZ Lanus pa: Goljevšček, Črnak J., Stanič, Urbanje, Gerkman, Šmalc, Berčič, Gerkman, Črnak L., Nabergoj, Novak.

Naš Dom iz Santa Rosa pa je premagal v odbojki z 2:0 (15:13, 15:12) moštvo SFZ Moron. Za prve so nastopili: Rus, Krištof, Tekavec, Kosančič, Škraba, Modic; za druge pa: Magister, Prijatelj, Musar, Skvarča, Malovrh in

NEDELJA, dne 27. OKTOBRA 1957 ob štirih popoldne

SLOVESNA PROSLAVA

PRAZNIKA KRISTUSA KRALJA

s praznično sv. mašo in sv. obhajilom ter predstavo

DIEGO FABBRI

PREISKAVA

Drama v treh dejanjih

Kraj: KOLEGIJ SANTA ROSA, Bartolomé Mitre 1665 — CAPITAL

PRIMOŽ BRDNIK

JAPONSKA — DEŽELA PARADOKSOV

V japonskih hišah prav za prav ne vidiš nobenega pohištva. Vso robo imajo shranjeno v stenskih omarah. Tudi ležišče (postelje v našem pomenu besede sploh ne poznajo) zvijejo in preko dneva spravi v omare; še prej pa vse obešijo na okna in jutranji pogled na japonske hiše ni ravno zapeljiv. V sobi imajo običajno samo en kos pohištva: nizko in okusno rezljano mizo. Na steni pa visi eden ali več "scrolls" — najbolj upoštevan je "scroll" s kakšnim izrekom, manj važna je slika v kitajskem črnilu in najmanj upoštevanje so barvne slike. Vse to je pisano ali barvano s čopiči na rižev papir ali še rajši na svilo. Te slike so včasih čudovite in imajo sloves po vsem svetu. Obešajo jih samo v predel v sobi, ki se imenuje "tokonoma" in ki je nekakšno domače svetišče. Slike ali napise menjajo z letnimi časi.

Japonci ne poznajo ducata: namesto 6 ali 12 krožnikov, dobiš 5 ali 10. Zeleni čaj brez sladkorja pijejo ves dan; najprej ga zavro in nato pijejo shlaženega. Blazine imajo zelo trde in namesto perja uporabljajo suho zrnje, v velikosti graha. "Postelja" sestoji iz dveh pregrinj, ki sta napolnjeni z volno. Imenuje se "futon" in jo položijo na tla, vendar nikoli tako, da bi bili obrnjeni proti severu. Samo mrliče polagajo tako, da so

obrnjeni na sever. Okoli mize sedijo na blazinah, ki jih imenujejo "zabuton".

Kadar Japonci pijejo čaj ali jedo juho, glasno srkajo. To zaradi tega, ker Japonci upoštevajo hrano le, če je okusna, lepo pripravljena, dobro diši in če je prijetna njegovemu sluhu. Vino "sake" (pridelujejo ga iz riža) je najboljše pregreto. Slaščice jedo pred ostalo hrano. Med jedjo ni dostojno govoriti. V gostilnah dajejo napitnico tudi gostilničarju; imenuje o jo "chadai" (t. j. "čajni denar").

Posebnost je tudi japonsko izražanje začudenja, zlasti še, kadar jim povedo kaj neprijetnega. Takrat običajno na do go potegnje sapo in rečejo: "Sahh ...!" Spoštovanje pa izražajo tako, da glasno vlečejo sapo — tako tudi, kadar so prijetno presenečeni. Po kitajskem običaju pustijo nekateri Japonci še danes rasti nohte na mezinah: to je znak, da jim ni treba delati z rokami.

Po naše rečemo "tu in tam". Ne tako Japonci, ki pravi "achi-kochi", kar pomeni "tam in tu". Mi mešamo običajno "sladkor" v kavi v smeri urnega kazalca. Japonci hodi svoj čas brez sladkorja v nasprotni smeri.

Za danes naj bo teh stori dovolj. Rad bi Ti pa opisal še staro knjigo, ki ji pravijo "Onna-daigaku" (t. j. "veliko u-

čenje za žene"). V fevdalnih časih je vsako izobraženo dekle dobilo to knjigo za doto. In morala jo je znati na pamet, kajti vsebovala je navodila za obnašanje in sploh predstavljala nekakšen učbenik za bodočo ženo. Knjigo je napisal Ek'ken Kaibarā v 17. stoletju, dasi danes trdijo, da jo je prav za prav napisala žena tega strokovnjaka za kitajske klasike. Vsebuje 18 zapovedi, ki jih mora vsaka Japonka spoštovati. Najvažnejša je poslušnost do moža in njegovih staršev. Druga zapoved je, da mora Japonka gojiti notranjo vrednost pred zunanjim videzom in zlasti se mora izogibati vsakemu luksuzu. Za ženo je, pravi knjiga, njen mož "vse in njen edini gospodar na zemlji". Druge zapovedi govori o ljubosumnosti, slabem govorjenju, jezikanju, grdem ravnanju s služničadjo, pijančevanju in še drugih podobnih grehah, ki jih imajo tudi japonske Evre na pretek.

Slučajno pa sem prav te dni čital pismo uredniku nekega japonskega časnika, v katerem se sodoben Japonec pritožuje, da ga žena tepe ter ima še polno drugih težav. Možakar je na koncu zapisal: "Moj oče je mater pretepal, pa je bil gospodar v hiši. Jaz tega ne delam več — in nisem gospodar v hiši. Moj oče je bil srečen mož!"

Večkrat sem Ti že pisal o japonskih cestah, ki so v žalostnem stanju. Ministrski predsednik Nobusuke Kishi je že večkrat poudaril, da bodo morali ceste

popraviti in v načrtu imajo veliko avtomobilsko cesto med Tokijem in Osako ter Kobe. Seveda bo trajalo vsaj deset let, preden bo iz teh načrtov kaj resnega nastalo.

V večjih mestih so sicer ulice večinoma tlakovane, vendar nimajo denarja za redna popravila. Posebnost je tudi, da teče ob vsaki strani ulice potoček: skoro meter globok kanal je odprt in le pred trgovinami imajo položene kamnite plošče preko kanala. Opazoval sem čudovito spretnost japonskih soferjev. V štirih mesecih sem videl samo enega, ki je zapeljal v odprti kanal. Ni mi seveda še posebej potrebno omeniti, da v higijenskem pogledu odprti kanali niso prav priporočljivi.

V mestnih središčih, kjer je trgovinica pri trgovinici, so ti kanali pokriti. Zato pa imajo kar sredi pločnika okrogle luknje, v katere pometajo prah in vodo. Moraš presneto paziti, da ne stopiš v takšno luknjo. V izredno razvitem čutu po snagi v zasebnih hišah je japonska posebnost tudi stalno polivanje pločnikov pred trgovinami. Zaradi tega je središče mesta vedno mokro in seveda zaradi slabih cest tudi blatno.

Da so ti kanali in luknje na cestah lahko zares nevarni za pešce, imamo dokaz prav te dni: Vaš konzul, Don Manuel Green, o katerem sem Ti že zadnjič pisal, je padel v tako jamo in si zlomil rebro

Vsak teden ena

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

En hribček bom kupil, bom trte sadil, prijatelj povabil, še sam ga bom pil.

Sladko vince piti, to me veseli, dobre volje biti svoje žive dni, svoje žive dni, brez vseh skrbi, to me srčno veseli.

Tam gori za hramom en trsek stoji, je z grozdom obložen, da komaj drži.

Sladko vince piti...

Že čriček prepeva ne more več spat; v trgtev veleva, spet pojdemo brat,

Sladko vince piti...

Konjički škrebljajo in voz'jo težko, ker vince peljajo k'je močno sladko,

prelepo rumeno, kot čisto zlató; le pijmo pošteno prežlahno blago!

Sladko vince piti...

Mežnar. Igro je precej oviral hud veter, ki je sicer hladil gledalce, — v Lanusu namreč še ni sence, ker drevesa počasi rasto. Vendar pa igra sama ni mogla navdušiti gledalcev; Morončani so popolnoma odpovedali, vsem pa predvsem manjka skupne igre.

Originalna tekmovanja otrok je pripravila gđc. Zdenka Virant. Telovadne nastope deklet — članic SDO iz Lanusa in Morona — je skrbno in z večšo roko pripravila in vodila ga Ema Blejčeva.

Toplo sonce je ob prijetnem vetru že vabilo k okrepčilu, ki so ga skrbno pripravile mlade roke. V živahnem kramljanju in iskanju sreče je prekmalu nastopil večer in z njim čas odhoda.

V nastopajoči mrak so se razlile zadnje domače pesmi in odjeknile v topli zavesti: ni se bati za našo mladino, dokler bo sledila geslu — Volja vsa — za Boga, moč srca — zate, Slovenija!

Pisal sem Ti že tudi, da se vsak dan vozim v Osako na delo. Vlak vozi pol ure med Kobe in Osako, z avtom pa potrebujem skoro celo uro. Prav za prav sploh ne veš, kje se prvo mesto neha in drugo začne. Vse je zazidano in na sorazmerno majhnem prostoru živi pet milijonov ljudi. Ker so h'še večinoma pritlične ali kvečjemu enonadstropne, so razdalje seveda velike. Le v središču mest naleti na večje zidane hiše, dasi je med njimi polno lesenih hišic — kot smo to svoj čas gledali v Beogradu.

Osaka je po številu prebivalstva drugo japonsko mesto, v gospodarskem pogledu pa za Tokijem prav nič ne zaostaja. Poizkušajo razviti tudi pristanišče, dasi jim to nikoli ne bo uspelo zaradi nizke vode. Naravno pristanišče Zahodne Japonske je Kobe, kjer lahko pristanejo največji parniki.

V Osaki je brez števila tovarn, trgovin, bank itd. Nekaj podjittij je zares velikih, n. pr. C. Itoh, Marubeni, Nisho, Nichimen itd. To so večinoma stare tvrdke, ki se bavijo z uvozom in izvozom ter imajo mesečnega obrata tudi po 100 milijonov dolarjev. Ogromna večina podjetij pa je v rodbinskih rokah: rodbina dela in živi v isti hiši.

Trgovine so skoro vse v določenih ulicah. Testilne v enih, živilske v drugih itd. Tržišč v našem pomenu besede ni, pač pa takoj najdeš trgovska središča, kajti ulice so vedno pokrite s streho.

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

V Rimu so se pričela pogajanja med Egiptom in Anglijo za obnovo gospodarskih stikov. Britanske izgube cenijo zaradi suške krize na 140 mil. funtov šterlingov, obsegajoče tako zaplenjeno kakor izgubljeno imovino. Britanci so pripravljene del zaplenjenega kapitala ponovno investirati pri izboljšavi kanal-skih naprav.

Pred dnevi je YPF podpisal dogovor z družbo Tinsa za zgradnjo plinovoda iz Campo Durana do San Lorenza in iz Lujan de Cuyo (Mendoza) prav tako do San Lorenza. Tinsa se je obvezala, da bo plinovod zgradila v teku 27 mesecev za ceno 180 mil. dolarjev.

Ta teden bo prišla v Buenos Aires nemška gosp. delegacija, ki bo pooblašena podpisati z Argentino pogodbo o pristopu Nemčije k večstranskemu gospodarskemu dogovoru, potem ko se razčisti zadnje formalnosti. Z nemškim pristopom bo tkzv. "pariški klub" šele začel prav poslovati, kajti Nemci so največji upniki Argentine.

Pri letošnji avtomobilski razstavi v

Parizu je prevladoval model manjših avtomobilov za osebni promet in so limuzine skorajda stopile v senco. Od 144 razstavljalcev je bilo 33 Francozov, 24 Angležev, 22 Nemcev, 21 Severnoamerikancev, 8 Italijanov, dva Šveda, dva Avstrijca, en Čeh in en Japonec. Značilnost letošnje produkcije malih avtomobilov je v tem, da imajo karoserijo iz plastičnega materiala in da so večbarvni.

"Pasteur", 30.477 tonska potniška ladja, je te dni priplula v Bremerhaven. Neka nemška družba jo je kupila od francoske vlade in bo s prihodnjim letom začela voziti pod imenom Bremen.

USA petrolejski družbi Pure Oil Co. in William Brothers iz Tulse, Oklahoma, sta sklenili s paraguajsko vlado pogodbo o črpanju petroleja na področju 12.000 ha v paraguajskem Chacu. Koncesija, ki naj bi trajala 14 let, bo veljala, kot predvidevajo, okrog 700.000 dolarjev v prvih štirih mesecih. Kasneje bo odškodninska kvota verjetno povečana.

OB 40 LETNICI SMRTI DR. JAN. EV. KREKA

(Nadaljevanje z 2. strani)

jih pomembnih med vsak narod ozre na pot, ki jo je pod vodstvom teh moči prehodil in si izmeri obzorja, ki se narodu nakazujejo za bodočnost. Za presojo časa, v katerem je živel dr. Krek, opozarja na tri obdobja slovenske kulturne in s tem tudi politične zgodovine. Doba okoli 1. 1848 je vsa obsežna v osebnosti, ki je takrat visoko stopila čez ves slovenski svet: 1. 1849 je umrl največji slovenski pesnik France Prešeren; druga velika doba slovenske zgodovine se začne v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in doseže svoj višek v prvih dveh desetletjih našega stoletja. Razmere dozorevajo tako, da se pripravljajo nove oblike v narodnem življenju Slovencev, ker se je prva svetovna vojna zaključila z vstopom Slovencev v novo državo Jugoslavijo. Razvoj slovenstva se s tem ni zaključil.

V nadaljnjih izvajanjih je prikazal v kakšnem odnosu bodi naš spomin na Kreka pri presoji celotne kulturne in politične rasti. Naglašal je, da je poezija Franceta Prešerna temeljni osnovi slovenstva — slovenskemu jeziku dala veliko listino — dvignila ga je v zbor tistih tvercev, ki so sposobni oblikovati evropsko kulturo s sredstvi duha narodnega genija. Prešernov nastop je v naslednjih dveh in treh desetletjih imel dva genialna naslednika, ki sta zakladnico slovenskega jezika razkrila in posredovala vsemu narodu. To sta bi-

la škof Anton Martin Slomšek in France Levstik. Ko se je v Evropi začel velik proces združevanja in povezovanja dveh največjih tedanjih narodov: Italijske in Nemčije, se je pri nas šele razvijalo zbiranje sil in so se postavljali temelji za našo kulturno in politično rast.

V drugem delu svojega govora je omenjal, da v dobi idejnih preobratov in trenj v Evropi slovenski svet ni bil več zaprt idejam, ki so tedaj plale po Evropi. Omenja liberalizem, nastop Mahničja in njegovo gibanje. Za to gibanje in za delo kat. shodov pravi, da je bilo zastavljanje idejnih temeljev, velika akcija preroditi ves slovenski svet v znamenju katolištva, skrb za napredek duhovne, t. j. verske kulture med Slovenci. Toda to ni bilo vse. Kat. tabor je moral zediniti Slovence in množice poversti na pot tudi političnega in socialnega napredka. To je bil del programa katoliških shodov: Kreckov program.

V nadaljnjih izvajanjih je lepo prikazal Krekevo socialno, kulturno in politično ter gospodarsko delo. Naglašal je, da je bilo Kreku dano komaj 10 let, da je mogel v parlamentarnih zbornicah in na drž. zasedanjih zastopati slov. politični program. Kakor je bil v domovini

DELIKATESA V CAPITALU

i š č e

mlajšo moško moč

(14 do 18 let)

UGODNI POGOJI

Ponudbe na Upravo Sv. Slovenije

vodilni predstavnik nove pomladi, tako je bil v dunajskem političnem zboru kmalu spoznan za najmočnejšo slovensko osebnost. Slovenski narod je potreboval takega moža in ga je v Kreku tudi imel. Krek je socialnemu gibanju na Slovenskem dal moderne osnove, a je pri tem ohranil njega slovenske prvine. Zadrugištvo, strokovniška gibanja so se naslonila na zdrav razvoj in normalno rast slov. ljudstva. Stanovska vzajemnost in naravna povezanost vseh slojev, to je oznaka Krekovega socialnega dela. Slovensko katoliško socialno gibanje je moralo ostati temelj vsemu socialnemu presnavljanju — slovenska demokracija, je mogla biti izraz povezanosti vseh, ne pa uveljavljanje enega razreda proti drugemu, socialna misija slovenstva ni bila domena proletariata, pod Krekom je postala naloga in izraz vsega naroda.

Nadalje pravi, da je pred prvo svetovno vojno slovenski nacionalizem našel svoj normalni zaključek v jugoslovanskem gibanju. V prvih dveh letih svetovne vojne je Krek postal njega nosilec. Iz slovenskega naroda, ki se je šele zbiral v zedinjenje, je vzrastel tribun, ki je ponesel ideje svoje nacionalizma daleč preko mej slovenstva.

Krekov pomen za naš čas pa poudari z ugotovitvijo: Slovenci žive danes v socialistični državi, a ta socializem mu ni dal demokracije, ki jo je Krek pravilno zastavil, ker jo je hotel slovensko in ne plod tujih sistemov. Narodni politični program Krekove dobe še ni uresničen, ker slovenski narod ne more živeti v obliki in sistemu, ki ni krivičen samo Slovincem, ampak nevaren in poguben narodom okoli njega.

Tudi govor Rude Jurčeca so navzoči rojaki nagradili z odobravanjem.

Zborovanje je v imenu Poverjenstva SLS začel in vodil Miloš Stare. Ob zaključku se je zahvalil dr. Brumnu, Ru-

di Jurčecu in Tinetu Kovačiču za sodelovanje, zahvalil tudi vse navzočim, da so se odzvali vabilu. V zaključnih mislih je med drugim pozval vse sodelavce, zlasti v mladinskih organizacijah, da naj oskrbijo, da bodo njihovi člani tudi imeli priložnost slišati taka predavanja, kakor sta jih podala na tem zborovanju dr. Vinko Brumen in Ruda Jurčec.

Goriška in Primorska

24 letni Bruno Planinšek se je z motornim kolesom zaletel v omnibus podjea Ribi. K sreči se je samo lažje poškodoval.

V Trstu je umrl zadet od srčne kapi 49 letni pesnik Zdravko Ocvirk, nameščenec tržaškega radia. Ocvirk je pred vojno objavljajal pesmi v vseh pomembnejših revijah, v povojnem času pa jih je, kakor je to zapisal Besednjakov Novi list, "trajši zapiral v miznico, morda v rahlem razočaranju nad življenjem in slovenskimi razmerami, ki so zagrenile njegov prirojeni optimizem in napravile njegovo šalo nekoliko pikro, a nikoli žaljivo." — Pogreb je bil v Ljubljani.

V Trčmunskem, rojstni kraj pok. Ivana Trinka, je videmska kurija poslala italijanskega, slovensčine nevesčega duhovnika. Ker je Trčmun 100% slovenski kraj, se bodo verniki pritožili na škofiji, da jim pošlje slovenskega duhovnika.

TITO GRE SPET V MOSKVO

Kakor je povedal podpredsednik vlade FLRJ Aleksander Rankovič, bo Tito navzoč pri letošnji proslavi oktobrske revolucije. Obisk tej proslavi, je dejal Rankovič, ni nič čudnega, ako se pomisli, da je Tito sam sodeloval pred 40 leti v revoluciji. Proslave bodo tudi v Jugoslaviji.

KRIMSKA JAMA PRI TRSTU?

Italijanske oblasti so odkrile pri Bazovici kraško jamo, v kateri je menda nekaj tisoč žrtev. Dasi se uradno Italijani v zadevi še niso izrazili, ker nečje pokvariti trenutno dobrih odnosov s FLRJ, kakor javljajo uradna poročila, je vendarle med ljudstvom ponovno vstal val ogorčenja, ker hoče, da se jama razišče do kraja. Dasi je globoka 250 m in delno zasuta s peskom in skalovjem, vendar upajo, da ji bodo prišli do dna in odkopali vse žrtev.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

DARILNE PAKETE
ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

pošilja

najceneje, najboljše in najvarneje
po novi carinski uredbi

"PAKEXPRES"

Milan Sertić

CHARCAS 476 — T. E. 32 - 0248

Buenos Aires

ZA TE POSILKE ZNIZANE CENE!

Imprenta "Dorraeo", Dorraeo 1102 T. E. 54 - 4644

FRANC WERFEL — Prevedel: KAREL MAUSER

(57)

PESEM O BERNARDKI

S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main

Peyramale napeto strmi v mestnega zdravnika, ne da bi se premaknil ali rekel besedo.

"Potrebno je, da se nekoliko izpovem, gospod dekan. Gotovo ste slišali, da sem malo Soubirousovo ravno pred šestimi tedni pri neki viziji natančno preiskal. Že takrat sem prišel do prepričanja, da ni podvržena ne omrtveleosti, ne duševni bolezni..."

"Ali ste si mogli ustvariti kakšno medicinsko sodbo?" ga prekine Peyramale.

"Psihična stanja takšnega značaja so še malo preiskana. Je sicer cela kopa literature, ki sem jo dobil, toda po študiju nisem bil nič modrejši. Nazadnje sem prišel do nekega pojasnila, ki obravnava nekatera opisana dejstva, češ, da vidici zavoljo slik, ki jih gledajo, morejo pasti v neko hipnotično spanje."

"Počakajte, spoštovani doktor. Ali naj to pomeni, da imate Bernardko za pristno vizionarko in izključujete vsako drugo surovo razlago?"

"Bernardka," odvrne Dozous, "je nedvomno pristna vizionarka. Vizije pa, po mojem mnenju niso nič čudežne in sicer vse dotlej, dokler se ne pokaže neko objektivno delovanje. Gospod de Lafite trdi, da morejo visoko razviti vizionarni možgani ustvariti velike stvari na duhovnem in umetniškem področju. To je skrivnost Michelangela, Racinea

ali Shakespearea. Ti duhovni velikani, pa so bili vizije komaj svesti, čeprav so s svojimi genialnimi, dasi primitivnimi možgani vizijo videli v jasni utelešenosti; če vzamemo za primer massabielsko gospo..."

Peyramale je odložil svojo dolgo pipo in sedel negibno ob mizi.

"Mislite, da so te definicije Parizanov vzdržljive?"

"Imel sem jih za take vse do nastanka studenca".

"Ali je v nastanku studenca za vašo vero zadosten razlog za čudež?"

Dozous postane ob tem vprašanju nemiren.

"Raziskovalec sem, prečastiti prijatelj! Verovanje v čudeže je nam daljno. Studenec je studenec. Znanost pozna hipersenzibilne narave, ki imajo izreden čut za vodo ali rudinske žile, ki se nahajajo pod zemljo. Bernardka bi znala biti taka narava."

Naslednje tri tučke izreče Peyramale zalo poudarjeno.

"Primitivno, genialno, hipersenzibilno! Ali zadošča to za razjasnitev!"

"Zadoščalo bi gospod dekan do... do ozdravljenja Bouhoutortsovega otroka..."

"Ali vas je to ozdravljenje prisililo, da niste več raziskovalec in da verujete v čudež?"

"Ne popolnoma, gospod dekan," se o-

botavljala Dozous. "Moj kolega Lacrampe je mnenja, da se v massabielski studenčnici naha'a neko nepoznano zdravilno sredstvo. Jaz se tej možnosti ne morem docela priključiti..."

"Močan razlog seveda je, da je v enkratni kopeli te studenčnice ozdravel hromi otrok," reče Peyramale počasi s svojim zastritim glasom.

"Zelo močan razlog, posebno, če pomislimo, da se je zdravljenje izvršilo neposredno. Toda pritrditi hočem kolegu Lacrampu, da je kopel posepeš'a počasni zdravilni proces, ki se je že začel, pa ga s svojimi očmi nisem mogel opaziti. Vendar trdijo mati in mnoge priče, da je bil otrok v hipu ozdravljenja že v agoniji... Toda ob vsem, kar se je zgodilo danes, ne morem niti malo več dvomiti. Neovrgljivo dejstvo, ki sem mu bil sam priča."

Peyramale molči. Svojega pogleda, ki ni več tako ognjen, temveč nekako tog, ne obrne z obličja gosta. Dozous pripoveduje, da je šel danes k votlini, ker ga je zanima, kakšno bo svidenje z Gospo in kakšno bo stanje vizionarke. In res, Bernardka je zapadla v ekstazo, ki je bila videti globlja in daljša kakor doslej. Svidenje je moralo biti silno. Tudi sprememba n'enege otroškega obrazka v čudežno lepo smrtno masko še nikoli ni bila tako očarljiva in pretresljiva kakor na ta dan. Vse ženske so jokale. Tudi del navzočih možkih. Bernardka se je le redko premaknila na kolena. Tudi običajni obredi ob studenci, da celo pokloni in šepetanje, so skoraj povsem odpadli. Ostal je rožni venec. Prvi je Dozous opazil pri dekl-

ci neke vrste globoko spanje, ki je mejilo na popolno nezavest. Čudil se je temu globokemu spanju, ker je prej šestokrat opazil, da Bernardka kljub zamaknjenju vse zazna, kar se dogaja okoli nje. Kakor vedno je držala v levici svoj rožni venček, v desnici pa gorečo svečo. Roke so ji bile negibne. Med razprtimi prsti dvignjene levice ji je mlahavo visel rožni venec. Tedaj se je zgodilo, da je deklia desna roka omahnila proti levi, gotovo zavoljo težke sveče. Nagnila se ji je tako globoko, da je plamen začel jezikat med razprtimi prsti levice. Sorodniki so že priskočili, da bi Bernardki iztrgali svečo. V Dozousu pa se je prebudil, kakor je sam dejal, spet raziskovalec. Z razprostrtimi rokami je zadržal ženske, da se niso približale deklia. Vzel je uro. Omame, ki bi uničevala pekoč občutek bolečine, ni, premišlja. Tudi če bi plamen med nežnimi prsti samo jezikal, se jih vendar neprenehoma dotika. Najmanj celična plast zunanje kože bi se morala uničevati in s tem povzročiti opekline. Pomisli je treba samo na to, kako se vsak prst zmakne, če pride v določeno bližino ognja. Dozous je mogel ugotoviti na svoji uri, deset minut, odkar plamen sveče obližuje Bernardkino roko. In videti je, da brez bolečine. Šele sedaj se klečeča dvigne in pomakne bliže vdolbini, kakor da se ni nič zgodilo. Najbrž, da jo je Gospa poklicala. Ko je bilo videnje končano, je mestni zdravnik takoj preiskal roko zamaknjenke. Bila je nekoliko začrnela od dima, toda brez vsake rane. Nikjer niti na manjše opekline. Potlej je zdravnik vzel eni izmed že-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 52777

OBVESTILA

Duhovne vaje za člane SKAS-a in slovenske katoliške intelektualce bodo v soboto dne 26. in nedeljo 27. oktobra 1957 v zavodu San José, postaja San Miguel F. San Martín. Začetek v soboto dne 26. oktobra ob 9.30. Prijave sprejema Dušnopastirska pisarna, Ramon Falcón 4158 in tajnik SKAS-a, Tel. 76-9160.

Dvanajsti kulturni večer Slov. kult. akcije bo v soboto dne 19. oktobra 1957 ob 20. uri v župnijski dvorani v Ramos Mejia. Večer je zamišljen kot dramaturški uvod v predstavo drame Diegga Fabbri: Preiskava. Večer prireja Gledališki odsek.

Gledališki odsek Slov. kult. akcije u-prizori Diegga Fabbrija dramo v treh dejanjih: PREISKAVA in sicer bo to šestnajsta prireditev v letošnji sezoni. Premiera bo v nedeljo dne 27. oktobra 1957 ob 17. uri v dvorani Col. Santa Rosa, Bmé Mitre 1665, ponovitev pa bo v soboto dne 2. novembra ob 20. uri istotam.

2. Tabor Društva bivših slovenskih borec v Argentini se bo vršil v nedeljo 3. novembra t. l. ob 15. uri v prostorih Slovenske hiše, Ramon Falcón 4158.

Zahvala! Slovenska mladina iz Lanusa se vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali k uspehu nedeljske prireditve najtopleje zahvaljuje.

Iskrena zahvala Gerkmennom in Lužovčevim ter gospeima Ivanki in Micki Gorše, ki sta se toliko žrtvovali na ta dan. Končno zahvala športnikom iz San Justa, Morona in Ramos Mejia.

SFZ in SDO

V. družabna prireditev, ki jo vsako leto prirejata naši mladinski organizaciji Slovenska fantovska zveza in Slovenska dekliaška organizacija, se bo vršila letos drugo nedeljo v novembru — 10. novembra. Posebna privlačnost prireditve bodo lepi slovenski narodni plesi in več drugih točk. Prireditelji pa organizirajo tudi velik srečolov. Naprosamo vse rojake, da po svojih močeh prispevajo in darujejo čim več lepih in praktičnih dobrot. Dohodki prireditve so namenjeni ureditvi igrišč in zgraditvi primernih klubskih prostorov.

"EUROPAK"

CANGALLO 439, oficina 119, I nadstropje

T. E. 30 - 5224

Buenos Aires

pošilja v domovino iz svojega skladišta v Trstu vsakovrstne pakete z živili, šivalne stroje, dvokolesa, radijske aparate, škropilnice za vinograd in podobno.

Pošiljamo pakete, ki so po najnovejših predpisih oproščeni carine. Pošiljamo tudi vse vrste zdravil z letalsko pošto in pakete iz Argentine z živili in blagom, ki jih stranke same prinesejo. Paketi prispejo iz Trsta v roke prejemnika v okoli 25 dneh in so v celoti zavarovani. Prodaja ladijskih in letalskih vozniških kart za vse ladijske ter letalske družbe po uradnih cenah.

Uradne ure od 9.30 do 19. ob sobotah od 9. do 12.30

Naročila in denarna nakazila pošiljajte na:

EUROPAK — CANGALLO 439, of. 119, 1-er. piso - Buenos Aires

na gorečo svečo in se z njo približal dekliačni roki. Bernardka je takoj kriknila: "Kaj hočete? Zakaj me hočete opeči?"

Vse to pripoveduje Dozous s treznimi besedami. Nato sklene:

"Videl sem z lastnimi očmi. Toda prisežem vam, gospod dekan, če bi mi hoteli to zgodbo natvezti, bi se vam iz srca smejal."

Marija Dominik Peyramale skoči pokonci in začne hoditi sém in tja.

"In vaše pojasnilo", vpraša nazadnje.

"Bral sem o indijskih svetnikih in fakirjih, "odvrne Dozous." Ti se dado žive zagrebsti, gredo skozi ogenj in leže, ne da bi se ranili, na željlih. Mogoče je to res, mogoče tudi ne. Resnica pa je, to moramo zdravniku priznati, da je človeško telo, pod vplivom neznanih duhovnih in duševnih sil mogoče pripraviti v stanje, ki povsem nasprotuje zakonom materije..."

"Bernardka ni noben indijski fakir in noben pretkan asket, temveč docela navadna, neuka stvar," vzkl'kne Peyramale nejevoljno. "To niso nikaka pojasnila!"

Sedaj je vstal tudi zdravnik in pokazal svojo nepotrpežljivost.

"Ves čas, gospod dekan, me vprašujete po pojasnilih. Toda jaz sem prišel sem zavoljo tega, da bi slišal vaše pojasnilo. Na to čakam..."

Peyramale še kar naprej hodi sem in tja in ne reče besede. Do dna duše razburjen se še vedno muči z dvomi o Bernardki, ki jih še ni mogel premagati.